

Suomen Kuntaliitto / sosiaali- ja terveystieteiden keskus
Heli Sahala
PL 200
00101 HELSINKI

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Projektipäällikkö Pekka Kortelainen
pekka.kortelainen@kuopio.fi

Viite: Lausuntopyyntö/Sosiaalialan tietoteknologiahanke 16.8.2006

Sosiaalialan tietoteknologiahanke on lähettänyt lausuntopyyntönsä Sosiaalihuollon termien yhtenäistämistä koskevasta asiakirjasta "Käsitelmämittelyä asiakastietojärjestelmää varten v. 1.1./17.7.2006"

Lausunnossa on toivottu otettavan kantaa mm.:

1. Mihin käyttäjät tarvitsevat (yhtenäistä) sanastoa
2. Miten ehdotetut termit vastaavat käyttötarpeitanne
3. Sanaston sisältämien käsitteiden tarpeellisuus
4. Sanaston kattavuus
5. Käsitteitä kuvaavien termien valinta
6. Määritelmien oikeellisuus ja toimivuus
7. Millaisilla toimenpiteillä sanasto saadaan laajaan käyttöön.

Sanaston tarkoituksena on toimia tietojärjestelmien suunnittelun, tilastoinnin, luokitusten ja standardisointityöhön liittyvän terminologisen työn lähtökohtana (s. 4). Sanaston ensisijainen käyttökohde on asiakastietojärjestelmät.

Stakes toteaa ko. asiakirjasta lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yhtenäisen sanaston tarve

Stakes pitää tärkeänä, että on käynnistetty systemaattinen sosiaalialan käsitteistön, käsitelmämittelyjen ja käytettyjen termien harmonisointi. Yhtenäinen sanasto on erityisedellytys digitaalisen toimintaympäristön kehittämiseen ja standardisointiin. Sanasto toimii mm. Metavaltahankkeen ehdottamana sosiaalihuollon asiakirjajärjestelmän metatietoina ja osittain yksityiskohtaisempina asiakirjojen rakenteistamisen sisältökuvauksena.

Yhtenäinen sanasto on edellytys muutenkin digitaaliseen toimintaympäristöön siirtymiseen käytännössä. Tämä murros edellyttää sosiaalialan kunkin osa-alueen toimintojen terminologista kuvausta ja uusien toimintamuotojen implementointistrategiaa, joka edellyttää mittavaa mm. käyttöön otettavaan terminologiaan perehdyttävää

henkilöstökoulutusta. Samalla on tarpeen mallintaa myös muiden sosiaalialan osa-alueiden synergiset piirteet ja yhteistyöalueet unohtamatta muita toimialoja kuten sosiaalivakuutusta ja terveyssektoria. Yhtenäinen sanasto on myös tarpeen koulutuksessa, tutkimuksessa, hallinnossa, laskutuksessa ja tilastotoimessa.

2. Miten ehdotetut termit vastaavat käyttötarpeitanne

Stakes on lausuntokierroksen yhteydessä konsultoinut laajasti Stakesin asiantuntijoita. Liitteessä 1. "Sanaston termit ja käsitelmääritykset - yksityiskohtainen tarkastelu" on esitetty Stakesin ensivaiheen kommentit yksittäisistä termeistä ja käsitelmäärityksistä.

Stakes ehdottaa lisäksi sosiaalialan tilastoissa, sosiaalityön luokituksessa ja sosiaali- ja terveysalan palveluluokituksessa käytettyjen termien ja käsitelmääritysten ja nyt lausunnolla olevan sanaston termien ja käsitelmäärityksien yhteensovittamiseksi työryhmätyön käynnistämistä, jotta niille termeille ja käsitelmäärityksille, joille halutaan virallinen status Stakesin antamana, voidaan se myös antaa.

3. Sanaston sisältämien käsitteiden tarpeellisuus

Sanaston sisältämät käsitteet ovat valittu ennen muuta sosiaalialan tietoteknologiahankkeen asiakastietojärjestelmien suunnittelun tueksi. Termistön rakentaminen ja harmonisointi on edellytys kansallisen sosiaalialan tietojärjestelmäratkaisun pohjaksi. Sanasto on myös monipuolinen kattaen tietojärjestelmäsovelluksen rakentamisen tietoturvasta alkaen päättyen sosiaalialalle spesifisten käsitteiden määrittelyyn ja termittämiseen. Erityinen ansio on ollut pyrkimys luoda termistöstä looginen etsimällä ja määrittämällä käsitelmäärityksiin liittyvät yläkäsitteet. (Ks. yksittäisten termien osalta myös liite 1.)

4. Sanaston kattavuus

Stakes toteaa, että nyt valmistunut n. 450 termiä ja käsitelmääritystä sisältävä sanasto muodostaa erittäin hyvän alun sosiaalialan toiminnan organisointiin liittyvän peruskäsitteistön harmonisoinnille ja luo pohjaa myös sosiaalialan tietojärjestelmien tietosisältöjä koskevaan keskusteluun, standardisointiin ja määräyksiin. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Lääketieteen termit teoksessa on yli 20.000 termiä määrittelyineen. Kyseiset termit ovat kuitenkin pääosin kliinisessä asiakas/potilastyössä tarvittavia termejä. Sosiaalialalla vastaavan oman asiakastyössä tarvittavan ammattiterminologian rakentaminen on myös tarpeellista. Tämän työn projektoimiseen tarvitaan merkittäviä voimavaroja.

Mikäli joskus halutaan digitaalisiin tietojärjestelmiin soveltuva harmonisoitu sosiaalialan referenssitermistö/kontrolloitu sanasto¹, tarvitaan vielä runsaasti työtä ja käsitelmäärityksen työvälineitä (esim. Protégé ja termipalvelin) erityisesti ydinsanaston ja siihen liittyvien attribuuttien määrittämiseen ja ylläpitämiseen. Tähän ei liene tässä vaiheessa sosiaalisektorilla kuitenkaan välitöntä tarvetta.

5. Käsitteitä kuvaavien termien valinta

Valittu menettely - kerätään ja tarkistetaan aiemmin julkaistujen sanastojen termit ja käsitelmääritykset - on hyvä. Ei ole syytä rakentaa vakiintuneen käyttötermistön sijaan uutta termistöä. Olemassa olevista sanastoista koottuun termistöön on lisätty puuttuvia yläkäsitteitä vastaavat termit ja näiden määrittelmät sekä valittu joukko uusia termejä. Sanasto muodostaa loogisesti toimivan kokonaisuuden.

Sanastoa laadittaessa ei ole erikseen selvitetty sosiaalialan asiantuntijoilta sanastossa olevien termien synonyymejä. Nyt lausuntovaiheessa lausunnonantajilla on mahdollisuus tuoda esille mahdolliset synonyymit. Kun synonyymit on selvitetty, voidaan ottaa kantaa ensisijaisesti käytettävästä termistä.

6. Määrittelmien oikeellisuus ja toimivuus

¹ Eero Hyvönen, Miksi asiasanastot eivät riitä vaan tarvitaan ontologioita?
<http://www.seco.tkk.fi/publications/2005/hyvonen-miksi-asiasanastot-eivat-riita-2005.pdf>

Sanaston termien käsitelmäärittelyjen rakenteet eivät ole kaikki saman kaavan mukaan tehtyjä. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että eri ryhmät ovat tehneet ko. määrittelyt eri aikoina eri tarkoituksia varten. Tästä ei ole kuitenkaan merkittävää haittaa, jos sanastohankkeessa käsitelmäärittelyjen tarkoitus on harmonisoida ko. käsitteillä käytävää sosiaalialan yleistason keskustelua ja ATK-järjestelmien perussuunnittelua eikä olla hyödynnettävissä ATK-järjestelmien varsinaisen asiakastyön tietosisällön toteutukseen tai täsmällistä määrittelyä vaativiin tehtäviin (vrt. tilastotarkoitukset).

Sanaston käsitelmäärittelyyn rakenne tukeutuu perinteisesti ISO/TC37 määrittelyihin ja HL7 on terveyssektorin tietojärjestelmien standardisointityön "markkinajohtaja". Näin on ollutkin perusteltua, että lausunnolla oleva sanasto tukeutuu käsitelmäärittelyssä ISO/TC37 käsittelymäärittelyyn että tiedon jäsentämisessä HL7-RIM tietomalliin. Voidaan todeta, että ISO/TC37 termimäärittely tarkoittaa ennen muuta ihmisten luettavaksi tarkoitettua määrämuotoista määrittelyformaattia ja HL7-tietomalli tarkoittaa määrittelyformaattina ennen muuta käsitteiden attribuointia tietojärjestelmiä varten.

Sekä ISO/TC37² että HL7-RIM³ käsitelmäärittelyyn menetelmiä on kuitenkin viime aikoina arvosteltu. Arvostelijat haluaisivat erottaa käsitelmäärittelyssä toisistaan ainakin reaali maailman ja abstraktimaailman ilmiöt. Esimerkiksi ovatko palvelu/hoitoketju, hoitoprosessi, palvelulinja ym. abstrakteja käsitteitä, vai reaali maailman ilmiöitä joilla tarkoitetaan esimerkiksi tallennetta jostain tapahtumasta kuten lähete, maksumääräys, päätös, asiakaskäynti jne. Barry Smith⁴ vapaasti lainaten tietojärjestelmiä rakennettaessa on tiedettävä mihin kuhunkin termiin liittyt koodi(t) itse asiassa viittaavat: sosiaaliseen ongelmaan, sosiaalisesta ongelmasta tehtyyn lausuntoon, sosiaalityöntekijän tilanteeseen liittyvään toimintaan, dokumentteihin, joihin ko. toimenpiteet on kirjattu, tehtyihin havaintoihin tai havainnoista tehtyihin lausuntoihin.

Stakes ehdottaa pohdittavaksi sitä, miten sanaston termit ja erilaiset käsitelmissä tulisi koodata (koodiskeema) ja edelleen miten määritelmät tarkistettaisiin siten, että käy selkeästi ilmi ainakin tarkoittaako määritelmä ja tätä vastaava koodi reaali maailman ilmiötä vai abstraktia ilmiötä.

Stakes huomauttaa myös, että HL7 RIM- tietomalli on yksi mahdollisuus jäsentää tietosisältöjä tietojärjestelmiä varten. Terveystieteiden termityössä HL7:ssä tehty termityö ja SNOMED-CT- termityö ovat esimerkiksi vasta etsimässä toisiaan. Se miten ehdotettu mäppäys⁴ onnistuu ja kuinka em. kumpikin terminologia istuu kehittyviin yleisiin ontologioihin jää nähtäväksi.

7. Millaisilla toimenpiteillä sanasto saadaan laajaan käyttöön

Sanaston status on syytä varmistaa ennen laajempaa käyttöönottoa. Onko sanaston käyttöönotto ja miltä osin sosiaalialan tietoteknologiahankkeen suositus, sosiaalialan standardi vai sosiaali- ja terveysministeriön tai Stakesin antama määräys. *Paras ratkaisu olisi sopia asiakastietojärjestelmissä käytettävien termien status STM:n kanssa (lakivaltuutus puuttuu tällä hetkellä) ja tilastotietojen kannalta keskeisten termien status Stakesin kanssa.* Mikäli sanastolle saadaan viranomaishyväksyntä ja sovitaan sen ylläpitovastuu, sanasto voidaan sijoittaa kansalliselle koodistopalvelimelle. Koodistopalvelu on ensisijassa sanaston ja sen päivittämisen jakelukanava tietojärjestelmille.

Sanaston julkaiseminen esimerkiksi sosiaaliportissa terveystietoa vastaavalla tavalla olisi taas hyvä tapa varmistaa sanaston käytön helppo saatavuus sosiaalialan ammattihenkilöiden kannalta. Web-sovellus antaisi myös mahdollisuuden interaktiiviseen sanaston kommentointiin sanaston kehittämistä varten.

² Barry Smith, 2005 ym. *Proceedings of Medical Informatics Europe (2005)*; <http://ontology.buffalo.edu/medo/Wuesteria.pdf>

³ Barry Smith ym. HL7 RIM: An incoherent standard. MIE 2006; <http://ontology.buffalo.edu/HL7/doublestandards.pdf>

⁴ <http://www.hl7.org/v3ballot/html/infrastructure/terminfo/terminfo.htm>

Web-sovellukselle olisi eduksi sanaston termien hakusystematiikan strukturointi esimerkiksi attribuomalla termien käsitesisällöt.

Termikaaviot olisivat myös hyödyllisiä. Käsitteiden välisten suhteiden näkeminen kaaviokuvassa on huomattavasti helpompi ymmärtää kuin ainoastaan tekstimäärittelyssä esitetty tieto.

Sanaston lukemista helpottaisi yleisesti käsittemäärittelytekstissä käytetty kursiivi. Mikäli termillä, joka on mainittu käsittemäärittelytekstissä, on ko. sanastossa termimäärittely, termi kirjoitetaan kursiivilla.

8. Sanaston luokkarakenne

Sanasto jakautuu sisällöllisesti kolmeentoista luokkaan/minisanastoon otsikoilla sosiaaliturva, sosiaaliala, sosiaalipalvelut, toiminta, toiminnan ominaisuudet, entiteetit, entiteettien ominaisuudet, henkilö- ja organisaatioroolit, roolien attribuutit, roolien väliset suhteet, tietojen rakenne, tilastointiyksiköt ja tietoturvallisuus. Valittujen termien on luonnollisesti sovittava em. yläluokkakäsitteiden alle.

Sanasto on osittain otsikoitu HL7/RIM-tietomallin mukaisiksi osa-alueiksi: entiteetit, roolit, roolien väliset suhteet, osallistuminen toiminta ja toimintaluokan väliset suhteet. Tämä menettelyn tavoitteena lienee halu luoda edellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon terminologian yhdenmukaiselle käytölle kun digitaalijärjestelmät rakenteistetaan.

Stakes pitää termistön käsitealojen otsikointia tässä vaiheessa hyvänä. Yhteisen tietomallin omaksumisessa sosiaali- ja terveysalalle voi tuoda synergiaetuja ja välttää päällekkäistä määrittelytyötä. On kuitenkin selvä, että tarvitaan jatkotyötä terveyssektorin kanssa. On yhdessä muokattava ja "hyväksyttävä" RIM-pääloukkiin sijoitetut/valitut termit ja käsittemääritelmät sosiaali- ja terveysalankansallisesti yhteisenä sanastona sekä huomioiden myös HL7 käyttämä kansainvälinen terminologia.

Stakes toteaa, edellä esitetyn lisäksi, että sanaston pääloukkaotsikoista puuttuu RIM- tietomallin pääloukat Act ja Participation. Nämä luokat liittyvät varsinaiseen asiakas-asiantuntija kohtaamistilanteisiin ym. asiakastapahumiin laskutus mukaan lukien. Tämän nimikkeistön rakentaminen sosiaalialan tarpeista käsin on oma työkenttänsä, joka edellyttää taustatyötä. Stakesin valmistama sosiaalityön luokitus on osa tätä taustatyötä.

Sosiaaliturva, sosiaaliala ja sosiaalipalvelut otsikoiden alla olevat termit tulisi myös voida sijoittaa RIM-tietomallin mukaisiin kategorioihin tai sitten tarvitaan RIM-mallin edelleen kehittämistä. Palvelutehtävät ja palvelumuodot (ss. 22-47) voisivat kuulua esim. RIM- Participation pääloukkaan Provider- listaukseen mikäli näillä tarkoitetaan ko. erikoistuneita palveluinstantseja⁵.

9. Pohjoismainen yhteistyö

Suomi on kaksikielinen maa. Ruotsin kanssa on tehty perinteistä luokitus- ja termiyhteistyötä sosiaali- ja terveyssektorilla. Socialstyrelsenillä on termihankkeita myös sosiaalisektorilla. Suomalaisen sosiaalialan sanastohankkeen terminologia olisi hyvä vielä tarkistaa ruotsalaisia termejä ja termimäärittelyksiä vasten. Terveyssektorin osalta ollaan tekemässä sopimusta mm. ICD-10, toimenpideluokituksen ja ICF:n ruotsinkielisten termien käyttöoikeudesta. Hallinnollisesti voisi olla tarkoituksenmukaista samanaikaisesti laajentaa yhteistyötä koskemaan myös sosiaalihuollon termityötä.

10. Hallinnointi

⁵ <http://www.hl7.org/v3ballot/html/infrastructure/vocabulary/ProviderCodes.htm>

Stakes toteaa, että Suomesta puuttuu valitettavasti Tanskan tai Ruotsin tapaan toteutettu sosiaali- ja terveydenhuollon termityön koordinoitu kehittäminen ja hallinnointi. Sosiaalialan termistön kehittäminen luo paineita myös Suomessa toiminnan kansallisen tason koordinointiin ja resurssointiin. Ymmärrys yleisemminkin siitä, että termit ja termimäärittelyt ovat tietojärjestelmien tietämyksenhallinnan infrastruktuurin keskeinen osa, on lisääntynyt. Ruotsi voisi olla hyvä mallimaa⁶ siitä kuinka termityö organisoitetaan kansallisella tasolla. Syksyn 2006 aikana saataneen myös sovittua suomalainen kansallisen sosiaali- ja terveystieteen terminologisen työn hallintomalli.

Lopuksi Stakes vielä toteaa, että käynnistetty sosiaalialan termistön kokoaminen ja järjestäminen on erinomaisen tärkeä avaus sosiaalisektorin termityön seuraavan vaiheen kehittämiseksi. Termityön luonteeseen kuuluu, että eri toimijatahojen intressit on voitava ottaa määrittelytyössä huomioon. On voitava eriyttää tarvittaessa termin yleiskäyttö sen erityiskäytöstä (mm. tilasto, ATK, vanhustenhuolto ym.). Jotta sanasto voitaisiin viedä viralliseen päätäntäprosessiin tämä yhteensovittamistyö on tehtävä vielä tämän lausuntokierroksen jälkeen. Esimerkiksi sosiaalialan sanasto, jota käytetään tilastoissa, on yhteen sovitettava ko. termistön kanssa ryhmätyönä. Samoin erityisalojen sanasto on vielä tarkistettava ryhmätyönä (vrt. mm. Stakesin sosiaalialan eri asiantuntemusosa-alueiden kommentit).

Pääjohtajan sijaisena
ylivohtaja

Matti Heikkilä

Ylilääkäri

Matti Ojala

Korjausehdotukset oheisen liitteen mukaisesti.

⁶ <http://www.sos.se/epc/klassifi/terminologi.htm#Pågåendearb>

Liite 1. Sanaston termit ja käsitelmääritykset - yksityiskohtainen tarkastelu

Lausunnossa kohdassa 2 todettiin "*Stakes ehdottaa sosiaalialan tilastoissa, sosiaalityön luokituksessa ja sosiaali- ja terveystieteiden palveluluokituksessa käytettyjen termien ja käsitelmääritysten ja nyt lausunnolla olevan sanaston termien ja käsitelmääritysten yhteensovittamiseksi työryhmätyön käynnistämistä*".

Nyt kootun sanaston termit ja termimääritykset on vielä asianmukaisesti käsiteltävä ja mielellään harmonisoitava yhteistyönä, jotta termimäärityksen erityispiirteet voidaan systemaattisesti tuoda esille. Nyt lausuntokierroksen aikana saatavat yksittäisiä termejä koskevat huomautukset ja lisäykset eivät välttämättä luo koherenttia kokonaisuutta.

Seuraavassa on esitetty kuitenkin Stakesin lausunnon täydennykseksi yksittäisiä kommentteja lausunnolla olevan sanaston termistöä ja käsitelmäärityksiä:

Luokituskeskuksen kommentit:

s. 10 "sosiaalinen"

"yksilön ja yhteisön vuorovaikutukseen liittyvä" -määritelmä saattaa olla kapea, jos sosiaalinen termi liitetään yhdyssanassa kantasanaan esim. sosiaaliavustus.

s. 12 "etuus"

Etuuskäsite on hankala. Vammaisetuudet ovat pikemmin oikeuksia. Etuus on termijärjestelmän yläkäsitteenä tärkeä ratkaisu ja siten tämä "väritetyn" ilmaisun sijasta tulisi saada neutraali termi. Luokituskeskuksella ei ole kuitenkaan ehdotusta mikä korvaava termi voisi olla.

s. 13 "perustoimeentulo"

sen tasoinen toimeentulo, johon... po. taloudellinen toimeentulo, johon...

s. 13 "sosiaalivakuutus"

Kysymys: turvataanko vai korvataanko.

Pyritäänkö sosiaalivakuutuksella turvaamaan vai korvaamaan vakuutetun toimeentulo eli onko sosiaalivakuutus rahana korvaus jostain.

Kansaneläkelaitos ja työeläkelaitokset puhuvat vakuutustapahtumasta, joka tarkoittaa tietyn kriteeristön soveltamista mm. työttömyys, työkyvyttömyys ym. tilanteisiin.

Tulisiko tarkistaa esim. Kelasta onko syytä muuttaa tapahtuma termi vakuutustapahtumaksi. Vakuutustapahtumakäsite pitäisi silloin luonnollisesti määrittää.

s. 14 "sosiaalitoimi"

"sosiaalihuollon järjestämistä koskeva kunnallishallinnon ala"

Täsmennyksikö em. määritelmä, jos todetaan että sosiaalitoimi vastaa sosiaalihuollon järjestämisestä eli määritelmänä: sosiaalihuollon järjestämisestä *lakisääteisesti vastaava* kunnallishallinnon ala

s. 17 "hoito"

Määritelmässä todetaan hoitoon kuuluvaksi myös tutkiminen. Hoitotoimenpiteet ovat eri kategoria kuin tutkimustoimenpiteet. Yleiskielen ilmaus asiat hoidetaan ja näin asioiden hoito yleis mielessä ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon terminologiassa relevantti. Ehdotetaan poistettavaksi määritelmästä sana "tutkimiseen".

s. 18 "hoivapalvelu"

"hoitoa, huoltoa ja huolenpitoa tarjoava..." Sanastossa on määritetty aiemmin hoitokäsite. Tulisiko määrittää myös sosiaalisektorille keskeiset huolto- ja huolenpitokäsitteet. Nyt keskeinen hoivakäsite on määritetty koostumussuhteiseksi eli hoiva sisältää hoidon, huollon ja huolenpidon.

s. 20 "palveluperuste"

Olisiko ko. termin synonyyminä "palveluvelvoite" mahdollinen? Palveluvelvoite voisi terminä viitata suoraan lakivelvoitteeseen.

s.21 "palvelutarve" <sosiaalipalvelut>

Olisiko käsitelmäärittelytekstiä täsmennettävä .." tiettyjen palvelujen vs tiettyjen *sosiaalipalvelujen*". Periaatteessa kyse on siitä halutaanko, että määritelmä itsessään kantaa vai tuleeko määritelmässä aina huomioida konteksti, joka tässä tapauksessa on <sosiaalipalvelut>.

s. 30 "palveluohjaus"

Palveluohjaus lienee viranomaistehtävä, joten määritelmä "toiminta, jonka tarkoituksena.." sijaan ehdotetaan "palvelutehtävä, jonka tarkoituksena.."

ss. 72-73 "Organisaatio ja sen osat"

Stakes on määrittänyt osaltaan organisaatioyksiköjä dokumentissa ISO OID- yksilöintitunnuksen käytönperiaatteet sosiaali- ja terveysalalla⁷. Organisaationimikkeiden harmonisointi on keskeinen ja vaikea tehtävä. Asias- ta olisi hyvä keskustella yhteistyössä Stakesin ja tilastokeskuksen ja mahdollisesti muiden organisaatioiden kanssa.

s. 80 "asiakaskertomus" ja s. 81 "palvelukertomus"

Onko syytä erottaa toisistaan yhden palvelutuottajan palvelujaksoa koskeva asiakasdokumentaatio usean eri palveluntuottajan yhdistetystä asiakirjasta? Asiakaskertomus voisi olla yhden palvelutuottajan asiakasasiakirja-kokonaisuus ja palvelukertomus useamman palvelutuottajan asiakaskertomukset? Tietosuoja ym. rekisterinpi- täjäkäsytymykset on luonnollisesti huomioitava ja palvelukertomus voisi syntyä vain asiakkaan luvalla.

s. 91 "saavutettavuus"

Onko syytä täsmentää "voi saada laitteen" "voi saada *tarvittavan tiedon*, laitteen..."

s. 94 "Organisaatoroolit"

Ko. otsakkeen alla on useita käsitteitä, jotka on määritelty sekä organisaation tai yksittäisen henkilön tehtäviksi. Yksi mahdollisuus olisi poistaa "Organisaatoroolit"-otsikko ja käyttää otsikkona luokituksen yläluokkatermiä "Henkilö- ja organisaatioleiksi".

Tilanteen ratkaiseminen on joka tapauksessa ongelmallinen termittämisen kannalta, mutta ratkeaa attribuomalla ja antamalla eri koodinumerot mikäli termiä käytetään organisaation tai yksilön ominaisuutena.

ss. 108-112 "Roolien attribuutit"

Termityön kannalta roolien attribuutit-luokan termit ovat oikeassa paikassa sanastoa. Ilmeisesti HL7 määritte- lyissä ei ole kuitenkaan vastaavankaltaista termistöä. Suomen HL7 ry:n lausunto lienee tältä osin tarpeen.

⁷ <http://sty.stakes.fi/NR/rdonlyres/A1A3F2EE-6DC3-4B12-B6DA-3D62ECC195D7/4026/ISOOIDopaslausunnolle143.pdf>

s. 115 "seurantatiedot"

Määrittelyssä todetaan, että tiedot kerätään päivittäin. Onko mahdollista poistaa tämä aikamääre, koska seurantatiedot voivat olla viikottaisia jne. Jos tarkoitetaan päivittäisiä seurantatietoja voitaneen käyttää terminä *päivittaiset* seurantatiedot.

s. 114 "tietoalkio"

"pienin merkityksen omaava tiedon esityksen osa", ISO 2382/4 määritelmä kuuluu "tietoyksikkö, joka on tietys- sä yhteydessä jakamaton"

Olisi pohdittava käytetäänkö ISO-määritelmää ja pannanko selitteeksi em. muuten hyvä sanaston määrittely.

s.114 "tietoryhmä"

ISO/9735 määrittelee "määrätty joukko toisiinsa liittyvien tietojen ja koostetietojen arvoja, jotka tunnistetaan järjestyksensä perusteella. Tietoryhmä alkaa tunnisteella ja päättyy lopetusmerkkiin.

IKI-ryhmän kommentit/Sosiaalipalvelut

Sosiaalihuollon termien käsitelmäärittely on ehdottoman tarpeellinen ja tehty työ selkiyttää sosiaalihuollon monimuotoista ja osin sekavaakin käsitteistöä. Seuraavana on kuitenkin muutamia kysymyksiä ja kommentteja käsitelmäärittelyyn.

s.11 tarve

- tarve tulee määritellä laaja-alaisesti siten, että esille tulevat fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen, kognitiivinen, taloudellinen ja asuntoon/asuinympäristön esteettömyyteen liittyvä puute

s.11 palvelutarve

- palvelutarpeen määrittelyssä on tärkeää huolehtia siitä, että asiakkaan, omaisen ja sosiaalihuollon työntekijän lisäksi yhteys otetaan tarvittaessa myös terveydenhuoltoon
- erityisesti vanhuksilla on usein sekä sosiaali- että terveyspalvelujen tarvetta
- kannattaa korostaa asiakkaan tarpeenmukaista muiden ammattialojen konsultointia tässä yhteydessä

s.15 ja s.27 avopalvelu

- jos määritellään palveluiksi, joiden antamiseen ei liity yhtäjaksoista ja ympärivuorokautista palveluvastuuta, tehostettu eli ympärivuorokautinen palveluasuminen karsiutuu pois
-ympärivuorokautinen palveluasuminen ei kuitenkaan ole laitoshoidtoa; siihen on mm. mahdollista saada KE-LA:n asumistukea

s. 23 omaishoidon tuki

- *sosiaalihuollon palvelutehtävä*... Tämä määrittely kannattaa poistaa
- *omaishoidon tuki sisältää*...on riittävä määritelmä, jossa tulee esille, että omaishoidon tuki koostuu kolmesta osasta: palkkio, omaishoidettavalle annettavat palvelut ja omaishoitajalle annettava tuki
- lisäksi on syytä mainita, että omaishoidon tuki on kunnan sosiaalipalvelu

s. 32 asumispalvelut

- *asumispalveluihin kuuluvia palveluyksiköitä ovat*....*palveluasunnot ja ryhmäkodit*
- ryhmäkodit-termin voi poistaa edellisestä määritelmästä, sillä ryhmäkodit ovat palveluasuntoja

s. 32 palveluasuminen

- järjestöt ovat merkittävä palveluasuntoja omistava taho, ne puuttuvat määritelmästä

s. 36 kotipalvelu

- *sosiaalihuoltoon kuuluva palvelu, jota asiakas saa kotonaan...*
- edellisessä on tarkoituksenmukaista laajentaa kotipalvelu käsittämään myös kodin ulkopuolisia palveluja, annetaanhan kotipalvelun osana tukipalveluna esim. saattajapalvelua, lisäksi ihmisen on tärkeää myös liikkumisrajoitteisena päästä ulos kodistaan
- *kotipalveluna voidaan järjestää kodinhoitoapua ja tukipalveluja*; Nyt olisi korkea aika määritellä kodinhoitoavun käsite. Tämä määrittely puuttuu.

s. 43 asunnon muutostyöt

- luettelosta puuttuneet vanhusien ja vammaisten asuntojen (ARA:n myöntämät) korjausavustukset

s. 45 tukipalvelut

- onko tukipalveluista tarkoituksella jätetty siivouspalvelu pois vai sisältyykö se kodinhoitoapuun? Ikäihmisten itsensä ilmaisemissa tarpeissa raskaat kodinhoidolliset tehtävät kuten siivous on kuitenkin keskeisellä sijalla.

s. 51 palveluprosessi

- *palveluprosessin alkuvaiheessa pyritään asiakkaan palvelutarve selvittämään mahdollisimman hyvin...* Tässä on syytä korostaa monipuolista fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista, taloudellista, asuntoon ja asuin-ympäristöön liittyvää toimintakyvyn määrittelyä ja asianmukaisten toimintakykykymittareiden käyttöä sekä erityisesti asiakkaan itsensä kuulemista ja tarvittaessa ja asiakkaan niin halutessa myös omaisen kuulemista. Lisäksi asiakkaan voimavarat on syytä kartoittaa

s. 57 käynti

- *kotikäynti voidaan tehdä esimerkiksi vanhainkotiin...* Miksi ihmeessä kotikäynti tehtäisiin laitokseen?

s. 77 palveluasunto

- määritelmässä on syytä ilmaista kokonaisuus, jossa on rakennuksen fyysinen esteettömyys ja palvelut

s. 77 palvelutalo

- *palveluasumiseen tarkoitettu talo*, Voisi lisätä: jossa on palveluasuntoja ja jokapäiväisen elämän kannalta tarvittavat palvelut

s. 85 asiakaspalaute

- on tärkeätä tuoda esille, että palveluntuottaja kerää asiakaspalautetta systemaattisesti palvelun arvioinnin ja kehittämisen välineenä. Asiakaspalaute tulee kirjata ja tehdä siitä asianmukaiset päätelmät ja toimenpiteet palvelun edelleen kehittämiseksi

ss. 87 ja 88 palvelusuunnitelma ja hoitosuunnitelma

- määritelmät voisi yhdistää, voidaan puhua joko hoitosuunnitelmasta, palvelusuunnitelmasta tai hoito- ja palvelusuunnitelmasta, kyseessä on kuitenkin samalla periaatteella toimiva paperi
- hoito- tai/ ja palvelusuunnitelma s.89 ei liity pelkästään omaishoidon tukemiseen vaan kaikkeen annettavaan hoitoon ja palveluun (kts. asiakaslaki)
- hoito- ja palvelusuunnitelma perustuu aina asiakkaan tarpeisiin ja voimavaroihin
- dokumentoidaan aina kirjalliseen muotoon ja siinä mainitaan ajankohdat, jolloin suunnitelmaa tarkistetaan

STY/SOSIAALIALA**kirjannut Jarmo Kärki 13.9.2006**

s. 6 Asiakirja-arkkitehtuurin (RIM-malli) esittely vaatii avautuakseen myös kuvallisen esityksen. RIM-mallista löytynee valmiita kaavioita.

s. 9 Sosiaalipolitiikan määritelmä on kiistanalainen. Mitkä ovat sosiaalipolitiikan "rinnakkaispolitiikat" eli muut yhteiskuntapolitiikan osat? Määritelmässä sosiaalipolitiikkaan kuuluu mm. koulutus-, työ- ja terveystalitiikka, jotka voidaan nähdä myös yhteiskuntapolitiikan osina sosiaalipolitiikan rinnalla. Sosiaalipolitiikka voitaisiin määritellä myös yhteiskunnallisiksi periaatteiksi/toimintatavoiksi,, joilla yhteiskunta puuttuu/sääntelee yksilöiden, ryhmien, yhteisöjen ja sosiaalisten instituutioiden välisiä suhteita. Nämä periaatteet/toimintatavat juontuvat yhteiskunnallisista arvoista ja tottumuksista ja määrittelevät kansalaisten hyvinvoinnin tasoa ja voimavarojen jakoa.

s. 10 Sosiaalisen määritelmä on puutteellinen. "Sosiaalinen" ei välttämättä vaadi yksilön ja yhteisön keskinäistä vuorovaikutusta, ainakaan siinä merkityksessä, että vuorovaikutus on molemmin suuntaista. Ehdotus määritelmäksi: " yksilöiden välisiin suhteisiin tai yksilön ja yhteisön välisiin suhteisiin liittyvä" Tarkennus "Yleisessä kielenkäytössä sosiaalisella tarkoitetaan yhteisöllistä, yhteiskunnallista tai yhteisöön hyvin sopeutunutta" vaikuttaa myös näkökulmaltaan kapealta, sillä yleisessä kielenkäytössä sosiaalisuutta ei aina tarkastella normeihin sopeutumisen näkökulmasta. Tähän löytyisi varmasti laajempaa näkökulmaa sosiologian ja sosiaalipsykologian puolelta.

s. 11 Sosiaalisen ongelman määritelmä: voiko kyse olla myös ryhmä/yhteisöllisen tason toimintakyvyn heikkenemisestä, eikä pelkästään yksilötason ongelmasta, esim. perheongelmat, lähiöongelmat? Onko välttämätöntä, että ilmiöön liittyy aina toimintakyvyn heikkeneminen JA normeihin sopeutumisen vaikeus, vai riittääkö vain toinen? Onko sosiaalinen ongelma välttämättä "yhteiskunnallinen" ilmiö vai voiko sitä ilmetä pelkästään yhteisön, ryhmän tai yksilöiden tasolla?

s. 11 Määritetty ongelma: vaihtoehtoisia rinnakkaistermejä nimetty/havaittu/tunnistettu/todennettu ongelma. Määritelmän perusteella tässä voisi olla kyse vasta ongelman nimeämisestä. Seuraava vaihe voisi olla ongelman määrittely ja luokittelu, jolloin ongelman konteksti ja sidokset muihin ilmiöihin huomioitaisiin.

s. 11 Luokiteltu ongelma: esimerkkiin voisi lisätä Asiakaskohtaisen sosiaalityön luokitukset sosiaalihuollon omana luokituksena ja kansainvälinen toimintakykyluokitus ICF moniammatillisena luokituksena.

s. 11 Tarve: määritelmässä tarve nähdään pelkästään yksilötasoisena "puutteellisena tilana". Sosiaalialalla on kuitenkin tunnistettavissa myös ryhmä-, yhteisö- ja jopa yhteiskunnan tasoisia tarpeita, joihin yhteiskunta-/sosiaalipolitiikalla pyritään vastaamaan.

s. 11 Palvelutarve: määritelmä antaa ymmärtää, että palvelujen tarjonta luo tai määrittää ihmisen tarpeen. Määritelmässä voisi mainita, että palvelutarvetta voi ilmetä, vaikka palvelua ei olisi saatavilla.

s.12 Sosiaalinen riski: termillä voitaneen viitata ainakin kahteen eri ilmiöön, (1) vaaraan tai uhkaan, joka aiheutuu sosiaalisista suhteista ja (2) sosiaalisissa suhteissa ilmenevään vaaraan tai uhkaan, johon ilmeisesti viitataan nykyisessä määritelmässä. Sosiaalihuollon asiakkaiden näkökulmasta sosiaalinen riski ei aina liity menettämisen tai heikkenemisen uhkaan, vaan myös siihen vaaraan, että edes tiettyä hyvinvoinnin/toimintakyvyn minimitasoa ei tulla heidän kohdallaan saavuttamaan (johtuen joko sosiaalisista tai yksilöllisistä syistä).

- s. 12 lauseessa olevan sanan korjaus: "...Useissa sosiaalihuollon tehtävissä palvelut ja taloudellinen tuki liittyvät läheisesti toisiinsa ja **nivoutuvat** ~~sekoittuvat~~ keskenään..."
- s. 12 Palveluetus ei vaadi aina henkilökohtaista vuorovaikutusta, esimerkiksi ruokapalvelu tai sähköinen asiointi.
- s. 13 voisiko termin kirjoittaa yhteen: toimeentuloturvaetus?
- s. 13 Sosiaaliavustus: onko termi auttamattomasti vanhentunut, sillä Kelan nettisivuilta ei hakukoneella löytynyt yhtään osumaa ko. termillä. Kela taitaa käyttää termiä "sosiaalietuudet". Onko tämän termin tarkoitus kattaa myös kuntien tarjoama toimeentulotuki?
- s. 13 sosiaalityö: miksi tällainen sosiaalityön tynkämääritelmä (vain tieteenala) tässä yhteydessä?
- s. 16 Sosiaalipalvelu: määritelmään voisi lisätä, että palvelulla pyritään myös poistamaan sosiaalisia ongelmia (ei ainoastaan lievittämään niitä). Tässä voisi olla paikallaan ottaa myös kantaa niihin sosiaalialan työntekijöiden tarjoamiin palveluihin, joita toteutetaan terveydenhuollon alueella (esim. terveydenhuollon sosiaalityöntekijät, kotipalvelussa toimivat lähihoitajat jne.): ovatko ne sosiaalipalveluja vai terveyspalveluja?
- s. 17 Ostopalvelu: uusi määritelmä on hyvä.
- s. 18 Hoivapalvelu: onko tarkoituksenmukaista sitoa hoivapalvelu vain yksityisen sektorin yritystoimintaan? Voivatko myös julkinen sektori tai järjestöt tarjota hoivapalveluja?
- s. 19 Palvelutehtävä-kappaleessa on turhaa toistoa eli tekstiä voisi tiivistää.
- s. 20 Palveluperuste: termi ja määritelmä ovat hyviä.
- s. 21 Palvelutehtävä: ilmiöön tarvitaan ehdottomasti jokin termi, mutta onko "palvelutehtävä" juuri oikea? Vaihtoehtoisia termejä voisivat olla esim. "palvelujen kokonaisuus" tai "palvelujoukko" tai ehdotettu "palvelulohko".
- s. 22 Palvelukokonaisuus: termi kaippaa täsmentävän etuliitteen, esimerkiksi "asiakkaan palvelukokonaisuus", koska palvelukokonaisuuksista voidaan puhua monella eri tasolla (esim. organisaatiolla voi olla tarjolla omia palvelukokonaisuuksiaan, joita se markkinoi yhtenä tuotteena).
- s. 24-25 Toimeentulotuki: määrittelyssä on aivan oikein eroteltu toisistaan rahallinen turva ja sen myöntämiseen/hakemiseen/käsittelyyn liittyvä työ. Määritelmässä voitaisiin yhdellä lisälauseella avata juuri toimeentulotuen palveluun kuuluvia prosessinvaiheita (hakeminen, neuvominen ja ohjaus, hakemuksen käsittelyminen ja asian selvittäminen, päätöksenteko, rahan maksaminen ja päätöksestä tiedottaminen sekä oikaisupyyntöjen ja muutosten hakujen valmistelu ja käsittelyminen). Näin työn sisältö tulisi avatuksi yksityiskohtaisemmin samaan tapaan, miten sitä avataan mm. lastensuojelua koskevissa palveluissa.
- s. 25 Päihdehuolto: määritelmä on ok. Siihen voisi lisätä työn käytäntöä rehellisesti kuvaavan puolen eli palvelu sisältää myös "päihteidenkäyttäjän toimintakyvyn ylläpitämiseen ja sen heikkenemisen ehkäisemiseen tähtäävän toiminnan". Ylipäänsä päihdehuollon termistöä tulisi sanastossa rikastuttaa nykyisestään, jotta palvelun moniulotteisuus ja sisällöt avautuisivat.
- s. 29 Vieroitus- ja korvaushoidot EIVÄT ole välttämättä laitoshoidoa. Nykyisin myös päihdehuollossa tarjotaan näitä hoitoja avopalveluina (asiakkaat asuvat itsenäisesti tai tukiasunnoissa ja käyvät säännöllisesti palveluyksikössä lääkärin/sosiaaliterapeutin/muun päihdehuollon työntekijän vastaanotolla).

- s. 31 Sosiaalipäivystyksen määritelmä on puutteellinen, sillä se sisältää usein myös kiireellisen huostaanoton sekä aineellista tukea. Ei ole siis pelkästään neuvontaa.
- s. 33 Asumisen järjestäminen: määritelmästä puuttuu maininta ko. palvelun ensisijaisesta kohderyhmästä eli asunnottomista (vailla vakituista asuntoa olevista henkilöistä). Helsingissä, jossa tämä toiminta on laajinta koko maassa, asunnottomat ovat ensisijainen ja ylivoimaisesti suurin kohderyhmä.
- s. 35 Esiopetus: kannattaisi mainita tässä yhteydessä myös termi "varhaiskasvatus".
- s. 37 Kuntoutusohjaus: miten tämä suhtautuu termiin "palveluohjaus"?
- s. 37 Kuntouttava työtoiminta: maininnanarvoista olisi, että aktivointisuunnitelma laaditaan asiakkaan, kunnan ja työvoimahallinnon yhteistyönä.
- s. 28 Sosiaalityö: määritelmä on varsin pitkä. Määritelmässä puhutaan "tehtävä- ja tavoitesuunnitelmasta", jollainen on terminä sosiaalityössä vieras. Riittäisi pelkkä suunnitelma tai sosiaalityön suunnitelma.
- s. 39 hallinnollinen sosiaalityö: voisiko termin vaihtaa "sosiaalityön johtamiseen", sillä tällaista termiä tuskin enää käytetään.
- s. 40 diakonia: työn määrittäminen sosiaalityöksi on alan professioiden välisten rajankäyntien kannalta hyvin rohkea linjavalinta, jossa pääsee nopeasti koulukuntakiistojen keskiöön. Vaihtoehtoinen termi voisi olla "sosiaalinen työ".
- s. 42 Kotoutumistuki on tavallaan toimeentulotuen alalaji, sillä se voidaan myöntää joko toimeentulotukena (jolloin valtio maksaa kunnalle korvauksen) tai Kelan työttömyysturvana.
- s. 46 sosiaalinen työ: vaihtoehtoinen ja kuvaavampi termi olisi "sosiaalinen vapaaehtoistyö", jolloin sosiaalinen työ voisi olla myös ammatillista työtä.
- s. 47 ystäväpalvelu: voi olla myös ammatillista, korvausta vastaan annettavaa palvelua.
- s. 49 joustava palvelu- tai hoitoketju: tarvitaanko tällaisia termejä oikeasti ja mihin tarkoitukseen?
- s. 50 Palveluprosessin määritelmä on joutunut prosessin määritelmän alle (?). Palveluprosessiin liittyvien termien välisten suhteiden määrittely olisi paikallaan: mikä on esimerkiksi palvelutapahtuman, prosessin vaiheen ja yksittäisen toiminnon välinen suhde? Palveluprosessin vaiheiden malliesimerkki vaatisi päivitystä (ovatko vaiheet toistensa kanssa yhteismitallisia? ovatko päätös palvelun toteuttamista ja tiedonanto päätöksestä todella itsenäisiä vaiheita vai toistensa osio eli toimintoja? Palvelun toteuttaminen saa aivan liian pienen roolin vaiheistuksessa verrattuna siihen käytettävään aikaan yleensä käytännön palveluissa?).
- s. 53 Palvelulinja: vieraalta kuulostava käsite. Vaihtoehtoisesti "palveluprosessin tuottaminen/toteuttaminen"?
- s. 54 Sosiaalityön kohde: määritelmään lisäys "**yksilöön, ympäristöön tai niiden väliseen** suhteeseen liittyvä tarve...". Tähän voisi lisätä viittauksen, että Stakesin Asiakaskohtaisen sosiaalityön kohdeluokitus ryhmittelee sosiaalityön kohteita.
- s. 58 Tilanneselvitys: määrittelyssä kannattaa hyödyntää Asiakaskohtaisen sosiaalityön luokituksia, joissa tämä nähdään yhtenä tilanearvion tekemisen alavaiheena ja voidaan jakaa suppeaan ja laajaan tilanneselvitykseen.

- s. 59 tilannearviointi: termi on väärä ja sen voisi korvata tietyin määritelmämuutoksin "tilannearviolla".
- s. 59 Asiakasneuvottelu: termi on vieras, viitataan tässä jonkinlaiseen "verkostopalaveriin"?
- s. 62 Dokumentointi: määritelmä on aivan liian abstrakti ja vaatii avaavia esimerkkejä.
- s. 65 Sosiaalityön arviointi: määritelmästä puuttuu vaikuttavuuden arviointiulottuvuus.
- s. 67 Alue työ: vaihtoehtoisesti "alueperustainen työ".
- s. 75 Laitos: ei välttämättä aina kuntouta asiakasta, vaan voi myös "ylläpitää". Tarvitaanko erikseen määritelmät termeille "asuntola", "hoitolaitos" ja "huoltolaitos"?
- s. 75 päihdehuoltolaitos: vaihtoehtoisesti "päihdehuollon laitos". Määritelmän verbi "sijoittaa" ei ole nykyaikainen, mieluummin: "...joka on tarkoitettu jatkuvan hoidon ja/tai kuntoutuksen antamiseen asiakkaalle päihdehuoltolaissa määritellyn perusteiden."
- s. 76 sosiaalikeskuksen rinnakkaistermejä ovat "sosiaaliasema" ja "sosiaalitoimisto".
- s. 77 Päiväkeskuksen määritelmään lisäys: päiväkeskus voi tarjota myös sosiaalipalveluja.
- s. 80 Toiste: onko tosiaan niin, että ainoastaan asiakirjat arkistoidaan? Eikö yksittäisiä tietoja tai todisteita voida arkistoida?
- s. 80 asiakasasiakirjan määrittelyssä puhutaan "julkisesta tehtävästä", joka pitää myös määritellä jotenkin.
- s. 82 Yhdistelmä, tilaus ja lähete ovat vieraita termejä sosiaalihuollossa.
- s. 84 konsultaatiopyyntö: entä "konsultaatiiovastaus"?
- s. 85 suostumus ja tiedoksianto: ovatko erillisiä asiakirjoja vai päätöksenteon osia?
- s. 86 selvitys: voi olla myös prosessin vaihe tai toiminto, ei välttämättä asiakirja.
- s. 87 Sopimus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta: lisätään termiin myös "asumisesta", koska siitäkin faktisesti päätetään.
- s. 91 sosiaalitekniikka: hyvin outo termi, voisiko olla mieluummin "teknologiavusteinen"?
- s. 98 arkisto: luovuttaako myös aineistoja?
- s. 97 asiantuntijaverkko: sekoittuuko termi nykyään liian helposti "tietoverkkoon, nettiin"? olisiko "asiantuntijaverkosto" parempi?
- s. 100 tähän on listattava sosiaalityöntekijän lisäksi kaikki sosiaalihuollon ammattilaisia koskevassa kelpoisuuslaissa mainitut ammattiryhmät (lastenvalvoja jne.).
- s. 100 omaneuvoja: onko tällaisia enää olemassakaan?

- s. 105 Kehitysvammainen henkilö ?
- s. 107 hoidettava henkilö ?
- s. 111-112 Oikeuksiin olisi lisättävä Hallintolaisissa mainitut oikeudet (mm. oikeus hyvään palveluun).

Sosiaalialan tilastot/Sari Kauppinen

* s. 14 Toimiala: muuttaisin sen näin: "Organisaation toimintasektori, jota käytetään esimerkiksi toimipaikkojen luokitteluun niiden pääasiallisen tuotannon mukaan. Suomalainen toimialaluokitus perustuu Euroopan Unionin yhteiseen toimialaluokitukseen. Tällä hetkellä on voimassa versio TOL 2002, jossa ryhmä N on Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut."

* sosiaalihuolto: onko hyvä sana yleiskäsitteeksi? Ainakin minusta se tuntuu hieman vanhainkaisukselta (esimerkiksi vammaishuolto vs. vammaispalvelut).

* Tiettyjen isojen käsitteiden määrittely ei vielä ole kovin selkeä ja loppuun asti mietitty: esim. avohoitolaitoshoito, kotipalvelut ja tukipalvelut.

* Perhehoidosta on ristiriitaisia määritelmiä eri kohdissa. Lisäksi tekstissä viitataan työryhmän ehdotukseen ottaa käyttöön termi "sijaishuolto". Tätä termiä ehdotettiin käytettäväksi ns. toimeksiantosopimussuhteisesta perhehoidosta erotuksena ammatillisesta perhehoidosta. Lisäksi perhehoidon määritelmässä on sanottu, että "ammatillinen perhekoti on lääninhallituksen hyväksymä perhekoti". Ammatillinen perhekoti ei varsinaisesti vaadi lääninhallituksen hyväksyntää, mutta tietysti jos kyse on yksityisestä eli järjestön ja yrityksen ylläpitämästä perhekodista, niin sillä on oltava lääninhallituksen lupa tuottaa ympärivuorokautisia sosiaalipalveluja (kuten esimerkiksi yksityisillä vanhainkodeillakin). Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä ammatillinen perhekoti ei lääninhallituksen hyväksyntää vaadi.

* Erottelu tuottajatyypin mukaan pitäisi jättää pois, koska kaikissa palveluissa on kaikenlaisia tuottajia (nyt sitä tehty on esim. kohdissa: hoivapalvelu, palveluasuminen, ryhmäperhepäivähoito, perhehoito).

* Lakiin sidotut palvelukäsitteet pitäisi purkaa (nyt sitä on esim. kohdissa: vanhustenhuolto, vammaispalvelut)

* Sijaishuolto-määritelmän sisältö väärä, sillä sijoitusta ei tehdä vain huostaanoton perusteella.

* korvaushuolto voitaneen antaa myös muualla kuin laitoksessa?

* hoitokoti: määritelmä on huono. Yleensäkin hoitokodille ei ole olemassa yhtä sisältöä, vaan tämä sana on käytössä joidenkin, toisistaan paljon eroavien yksiköiden nimissä. Ainakin vanhuspalveluissa, kehitysvammahuollossa ja päihdehuollossa on yksiköitä, joiden nimessä on "hoitokoti" eikä nimeä käytetä johdonmukaisesti esimerkiksi sen mukaan, onko kyse laitoshoidosta vai palveluasumista tarjoavasta yksiköstä.

- Avopalvelu (s. 27) outo lause, jossa kerrotaan, että "joihinkin avopalveluihin, kuten päiväsaaraalopalveluihin ja vanhusten kotipalveluihin, voi kuulua myös ateriat- ja asumispalveluja".

VYP/alustavat kommentit Aulikki Rautavaara

Tietoteknologiahankkeessa on käynnistetty mittava alku prosessille, jossa sanastoa, sen toimivuutta ja käyttöönottoa on tarpeen edelleen seurata. Sanaston reunaehdot eli kysymykset sen statuksesta, ylläpidosta ja jatkokehittämisestä ovat yhtä merkittävä osa kokonaisuutta kuin itse substanssikin. Jatkossa sanaston status ja käyttö esim. oikeus palveluihin ovat ehkä nykyistä enemmän fokuksessa. Tässä referenssi pitemmälle oleviin maihin (Ruotsi) tulee merkittäväksi. EU:n näkökulmasta kyseessä ollee kansallisesti sovittava terminologia.

- Palvelutarve on yksilöllinen ja tilannekohtainen.

Esim. vammaispalveluissa tarve on sidoksissa ympäristön toimivuuteen ja saavutettavuuteen. Miten palvelutarpeen tyydyttäminen voisi edellyttää palvelujen vastaanottamista?

Palvelutarpeen määrittelyn dialogisuus on kuitenkin hyvin esitetty.